

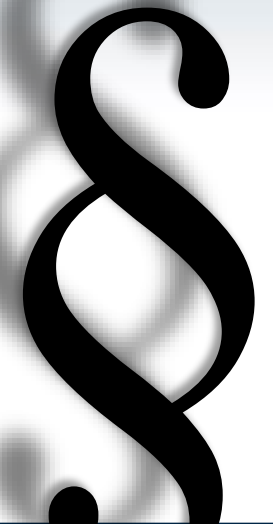

Funksjonsbaserte regler

- hvordan nå reguleringsmål effektivt?

Inger Riis-Johannessen

Nettverk for regelverksforvaltning – 26. januar 2023

Funksjonsbaserte regler / rettslige standarder

- Funksjonskrav, kravspesifisering til komponent, bygningsdel, bygning og lignende med utgangspunkt i de funksjoner som objektet skal tjene. (Store norske leksikon)
- Funksjonsbasert regelverk der det skal være opp til næringen å avgjøre hvordan de vil oppfylle kravene
  - Kravet er formulert som en funksjon som skal oppfylles.
- Funksjonskrav er krav som er formulert som overordnet formål, som skal oppfylles i det ferdige byggverket. (DiBK)
- Rettslig standard
  - Kravet er skjønnsmessige utformet som en norm man har valg med hensyn til hvordan oppfylles.

Løfte blikket - bakgrunnen for funksjonsbaserte regler

- Etter murens fall: Vestens vei til rene markedsliberalistiske prinsipper (var uten reelle trusler)
  - har hatt en idealpolitisk tilnærming, nedprioritert behovet for beredskap og kontroll
- Særlig EU med liberalisering av utstyrsmarkedet og tjenester – utvikle Europa økonomisk
  - senket barrieren for å få utstyr og tjenester til alle markedene i EU
  - etablert tekniske kontrollorgan og selvdeklarerering om samsvar med kravene
  - nedprioritert kontrollbehov – det koster og forsinker markedskreftene
- La til rette for teknologiutvikling og økonomisk vekst
- Reduserte **myndigheters ressursbruk** gjennom å redusere regulerings- og kontrollbehovet

Utviklingstrekk så langt

- Svingt fra detaljregulering - til funksjonsbasert regulering – mot mer detaljregulering igjen...
  - Utviklingstrekkene inntreffer til ulik tid innen ulike fagområder
- Alle reguleringsmetoder har sine styrker og svakheter
  - Svakheterne har fått liten oppmerksomhet, særlig til å begynne med.
- Har forvaltningen vært lite nyansert?
  - Vi liker å gå i flokk - Når en trend slår inn, skal alt tilnærme seg den metoden.

Funksjonsbaserte regler eller detaljregulering?

Konklusjon:

Ikke et enten eller, men ja takk, **begge deler.**

Hver metode til sitt bruk.

Særpreg ved funksjonsbaserte regler (overordnede mål)

- Styrker:
  - Valgfrihet for den regulerte
  - Kravet kan tilpasse seg utviklingen
  - De mest kompetente velger løsningen
  - Gir insentiver til å velge kostnadseffektive løsninger
    - og insentiver til å satse på teknologisk utvikling?
  - Reduserte offentlige utgifter
- Svakheter:
  - Den regulerte bærer risikoen for at kravet blir oppfylt
  - Vanskelig for berørt tredjepart å vurdere om det er regelbrudd
  - Særlig ressurskrevende å følge opp brudd på kravene
    - Sanksjonering tar uforholdsmessig tid og ressurser og er ofte urealistisk
  - Med nedskalert myndighetskompetanse – svekket fagkompetanse?
  - De regulerte «setter standarden»
  - Det kan hemme den teknologiske utviklingen – motsatt av hva vi ofte hører

Særpreg ved detaljregulering

- Styrker:
  - De regulerte vet hva kravet er – slipper risikoen for om løsningen er god nok
  - Liten mulighet til å uthule/tøye hva som er godt nok
  - Berørte tredjeparter kan lettere vite om kravet er oppfylt
  - Offensive krav stimulerer teknologiutviklingen
  - Mulig å konstatere brudd på reglene direkte – lettere å sanksjonere brudd effektivt
- Svakheter:
  - Liten valgmulighet for den regulerte
  - Krav kan bli utdatert
  - Krever høy fagkompetanse hos myndigheten - ressurskrevende
  - Krav til hyppigere regelendringer – ressurskrevende
  - Behov for mer ressurser til myndigheten

Metoden må tilpasses reguleringsbehovet

- Vurder hva som er fornuftig for reguleringen det gjelder
  - Hva er formålet med reglene?
  - Hvor viktige er fordelene ved skjønnsbaserte regler?
  - Hvor viktige er fordelene ved konkrete, målbare regler?
  - Hvor viktig det er å nå målet – hvor raskt?
  - Hvor ille er det at målet ikke nås?
  - Hvor ille er potensielle skadevirkninger – og hvor sannsynlige er de?
  - Hvilken metode ivaretar hensikten på den mest effektive måten?

Valg av reguleringsmetode

- Des mer alvorlige konsekvenser regelbrudd får
- Des større sannsynlighet det er for at regelbrudd oppstår
- Des mer vitale interesser som skades
- Des fler som rammes
- Des større økonomiske konsekvenser regelbruddet får
- Des vanskeligere det er å utbedre skadene
- Des lenger tid det tar å utbedre skadene

Des større grunn til å velge konkret krav som kan sanksjoneres direkte.

Hvordan skjønnsrammer utdypes

Funksjonsbaserte regler og rettslige standarder

- Kan vanskelig tenke seg slike regler uten nærmere angivelse av hvordan de skal eller kan blir oppfylt.
- Skjønnenet kan fastsettes nærmere gjennom momenter og verdier
  - det kan tas hensyn til
  - det skal tas hensyn til
  - det skal tas særlig hensyn til
  - som ikke skal tas i betraktning
- Det kan angis hva som i alle fall vil oppfylle (funksjons)kravene (målene), være én måte å oppfylle på
  - angi spesifikasjoner
  - henviser til standard(er)